

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ АКМЕОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Канішевський С.М., Пех С.В., Човнюк Ю.В.

Київський національний університет будівництва і архітектури

Відомо [1], що основним (ключовим) ланцюгом акмеологічної культури керівника (у т.ч. педагога, тренера-викладача фізичного виховання у вищому навчальному закладі (ВНЗ)) є його професійна компетентність. Вона дозволяє успішно приймати участь у повсякденній професійній діяльності, праці. У кожній з них синтезуються знання й підготовленість до виконання практичної дії.

Діяльнісна підготовленість педагога (як і його учня - студента ВНЗ) включає такі сформовані й успішно реалізовані особливості, як цілісно-концептуальний підхід до праці, аксіологія у керівництві підлеглими (визнання їхньої цінності), оптимальна технологічність у виконанні посадових функцій, службова етичність, володіння прийомами психофізіологічної саморегуляції, самоорганізації, самокорекції та саморозвитку.

Важливим компонентом акмеолого-педагогічної культури керівника (педагога, тренера-викладача фізичного виховання у ВНЗ) та його підлеглого (учня, студента) є їхня безпосередня психолого-педагогічна підготовленість. Вона характеризує готовність та здатність вирішувати задачі повсякденної праці (занять з фізичного виховання та спорту) і повсякденного життя, спираючись на принципи педагогіки, психології та інших наук, а також безпосередньо приймати участь у навчально-виховному процесі й надавати педагогічну спрямованість усім сторонам професійної діяльності, праці, навчання.

Психолого-педагогічна підготовленість поряд із такими характеристиками, як знання проблеми, сформованість позицій тощо відрізняється здатністю керівника творчо підходити до моделювання, алгоритмізації (системності), а також вміло використовувати психолого-педагогічні технології у практичній діяльності. Саме вони об'єднують технології дослідження, технології конструювання, технології управління, технології безпосередньої організації навчально-виховного і діяльнісного процесу.

Всі зазначені структурно змістовні компоненти акмеолого-педагогічної культури взаємопов'язані. У цілісному єднанні вони призначені для виконання важливих функцій у житті та праці конкретної особистості. У числі основних функцій акмеолого-педагогічної культури керівника (педагога-викладача, студента) можна виділити наступні: пізнавально-гносеологічну, екологічну, регулятивну, інваріантну, інтегративну. Їхній зміст полягає у виявленні, розвитку та залученні творчого потенціалу керівника у сферу свого основного соціального призначення. Їхня реалізація у сукупності та кожної

окремо забезпечує керівникові ефективне виконання обов'язків у процесі праці при оптимальному залученні творчого потенціалу.

Пізнавально-гносеологічна функція вирішує двоєдину задачу. З однієї сторони, вона дозволяє досліджувати, системно описувати й пояснювати виникаючі проблеми з позицій сучасної науки. З іншої сторони – забезпечує залучення сучасних знань для ефективного формування й застосування творчого потенціалу підлеглого у інтересах роботи (служби) й задоволення комплексу його потреб (у т.ч. бажання бути фізично досконалим).

„Екологічна” функція призначена забезпечити керівникові дотримання моральних принципів, сучасних наукових рекомендацій та реалізацію оптимальної моделі, алгоритму та технології професійної праці та повсякденного життя. Особливе її призначення полягає у тому, щоб різні сторони праці (професійної діяльності, повсякденних відносин, особистого розвитку) не ототожнювались й не розчинялись у ній, а мали предметно спрямований характер.

На основі реалізації „екологічної” функції стає можливим здійснювати пріоритетну діяльність не на шкоду іншим компонентам праці і життєвої стратегії конкретного підлеглого.

Механізм реалізації „екологічної” функції суттєво відрізняється від усіх інших. Тут зовнішній вплив, який досягається за рахунок реалізації даної функції, передбачає як прямий науково обґрунтований вплив, так і опосередкований вплив на підлеглих. Керівник створює такі оточуючі умови, приводить у дію такі фактори чи середовище (матеріальні, соціальні, психологічні та ін.), котрі забезпечують реалізацію дій та вчинків підлеглих у відповідності з його задумкою. Слід підкреслити, що особливо необхідна в управлінні „моральна та психологічна екологічність”.

Регулятивна функція виконує роль внутрішньої детермінанти керівника, котра обумовлює системний, впорядкований й цілеспрямований характер формування, розвитку й оптимального застосування його потенціалу. Її реалізація дозволяє надати оптимальну технологічність праці, враховуючи на всіх її етапах дію соціально-психологічного фактору. Регулятивна функція акмеолого-педагогічної культури керівника найбільш яскраво проявляє себе в управлінській діяльності, організації навчально-педагогічного процесу, самовдосконалення.

Інваріантна функція детермінує просування менеджера до власних вершин розвитку й самореалізації. Головною сферою прояву феноменальних можливостей керівника є служба, у процесі якої він бере участь в усіх сторонах професійної діяльності (праці). Отже, пріоритетною сферою для реалізації інваріантної функції виступає творча

професіоналізація керівника (менеджера, педагога). При цьому особливе місце у ній займає формування акмеологічних інваріантів. Вони є основними внутрішніми збудниками творчого розвитку й самореалізації. Одним з таких ефективних збудників саморуху службовця до власних вершин, який зветься АКМЕ, є мотивація досягнення. Її чітко можна спочатку реалізовувати на заняттях з фізичного виховання у ВНЗ та у спортивній діяльності.

Інтегративна функція забезпечує цілісність процесу розвитку та застосування менеджером акмеолого-педагогічної культури. Головне її призначення полягає у тому, щоб дана культура несла продуктивний характер.

Інтегративне призначення акмеолого-педагогічної культури проявляє себе у досягненні єдності пізнання і соціально ціннісної практичної дії у відповідності зі стратегією життя конкретної людини. Воно досягається за рахунок реалізації усіх зазначених вище функцій. Це дозволяє синтезувати знання, продуктивний досвід та інноваційні дії у відповідності з концепцією життя та обраним видом професійної діяльності.

Удосконалення акмеолого-педагогічної культури менеджера (випускника ВНЗ) доцільно здійснювати за наступними напрямками:

- оволодіння знаннями про сутність, структуру, функції та механізми акмеолого-педагогічної культури;
- розвиток професійної компетентності, показниками якої виступають знання, навички, психологічні особливості, професійні позиції та акмеологічні інваріанти, здобуті та закріплені студентами у т.ч. й на заняттях з фізичного виховання;
- підвищення технологічної культури творчої праці, що дозволяє ефективно задіяти широке коло технологій, конкретних психотехнік, групотехнік та ін. (зокрема, на заняттях з фізичного виховання у ВНЗ);
- застосування традиційних та інноваційних підходів з метою розвитку акмеолого-педагогічної культури підлеглого (студента).

Література

1. Основы общей и прикладной акмеологии/Редколл. А.А. Бодалев, А.А. Деркач, Н.В. Кузьмина, Л.Г. Лаптев. – М.: РАГС и ВА им. Ф.Э. Дзержинского, 1995. – 388с.